

PRINCIPIILE IDENTIFICĂRII CRIMINALISTICE

Lect. univ. dr. Petruț Ciobanu

Abstract

The settlement of the criminal proceedings involves using the most advanced technical and scientific methods and means, and the judicial bodies have a professional obligation to correctly use the scientific methods of investigation of the criminal acts, to assess and make use, in full awareness, of the forensic examinations' results, but also each participant in the pursuance of justice must be informed of the technical and scientific methods and means of clarification of the circumstances in which an offence has been committed, and of identification of the offenders.

Keywords: *principle; forensic identification; objects – purpose of identification; objects – means of identification; comparative examinations*

Având în vedere faptul că în soluționarea procesului penal se utilizează în prezent cele mai avansate metode și mijloace tehnico-științifice, iar posibilitățile de cercetare ale laboratoarelor criminalistice sunt extrem de avansate, organele judiciare au obligația profesională, dar și deontologică, să utilizeze în mod corect metodele științifice de investigare a faptelor penale, să aprecieze și să valorifice în deplină cunoștință de cauză rezultatele expertizelor criminalistice.

În consecință, fiecare participant la realizarea actului de justiție trebuie să fie avizat cu privire la metodele și mijloacelor tehnico-științifice de clarificare a împrejurărilor în care a fost săvârșită o infracțiune, precum și de identificare a subiecților faptei penale¹.

Mijloacele tehnico-științifice sunt utilizate atât în cercetarea la fața locului, cât și în examinările criminalistice de laborator, dar unele dintre aceste metode sau mijloace pot fi întâlnite în ambele împrejurări².

¹ P.L. Kirk, *Crime investigation, Physical Evidence and the Police Laboratory*, Interscience, New York, 1955, p. 5, citat de către E. Stancu în *Tratat de criminalistică*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 35.

² H.G. Wells, *Forensic sciences*, Ed. Sweet Maowell, Ltd. Londra, 1969, p. 3, citați de către E. Stancu în *Tratat de criminalistică*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 36.

Obiectul identificării criminalistice prezintă următoarele două trăsături:

- obiectul identificării criminalistice este întotdeauna un obiect concret prin natura sa și prin raportul de cauzalitate directă cu fapta penală cercetată;
- obiect material al identificării criminalistice poate fi orice persoană, ființă sau lucru, practic orice element al lumii materiale care se manifestă în timp și spațiu, susceptibil de a fi identificat după urmele create în câmpul infracțional;

În literatura de specialitate s-a consacrat sistemul dual de clasificare al obiectelor supuse identificării, în funcție de mai multe criterii, după cum urmează:

1. Potrivit criteriului privind scopul identificării³, obiectele examinate în procesul identificării se împart în:

- obiecte ce urmează a fi identificate, denumite și obiecte scop (instrumentele folosite în săvârșirea infracțiunii sau orice obiect care a format o urmă în împrejurările săvârșirii faptei penale);
- obiecte ce servesc la identificarea obiectelor scop, denumite și obiecte mijloc de identificare.

Precizăm faptul că între cele două categorii de obiecte există o delimitare netă, astfel încât acestea nu trebuie confundate.

În legătură cu acest criteriu și clasificarea obiectelor, este util să precizăm că în literatura de specialitate se mai utilizează termenii obiecte de identificat și obiecte identificatoare sau de identificare⁴.

2. Potrivit criteriului căutării și identificării⁵ obiectele examinate în procesul identificării se împart în:

- obiectele căutate, reprezintă obiecte ale căror urme sau reflectări materiale au fost descoperite în câmpul infracțional;
- obiecte verificate, reprezintă obiecte presupuse că au creat urmele sau reflectările materiale descoperite la locul faptei și includ în sfera lor doar obiectele suspecte.

În literatura de specialitate este utilizată mai des clasificarea pe baza primului criteriu, respectiv clasificarea în obiecte scop și obiecte mijloc sau în obiecte de identificat și obiecte mijloc de identificare.

Procesul de identificare criminalistică are la baza un set de principii ce oferă acestei activități un caracter științific, iar rezultatele obținute sunt utilizate la aflarea adevărului judiciar în procesul penal.

³ C. Suci, *Criminalistica*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 17; I. Mircea, *Criminalistica*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1990, p.18.

⁴ L. Ionescu și D. Sandu, *supra cit.*, p. 90; K. Geza, *op. cit.*, p.37; E. Stelzer, *op. cit.*, p. 241.

⁵ N. Dan, *20 de ani de expertiză criminalistică la Ministerul Justiției*, în culegerea de referate 20 de ani de expertiză criminalistică, București, 1979, p. 11; E. Stelzer, *Teoria și metodologia criminalistică generală*, Ed. Științifică germană, Berlin, 1977, p. 241.

Coordonatele științifice ale identificării nu trebuie confundate cu principiile fundamentale ale Criminalisticii, cele din urmă găsindu-și o aplicare absolută în întreaga activitate criminalistică, inclusiv în procesul de identificare⁶.

În literatura de specialitate, se manifestă o preocupare constantă cu privire la prezentarea și analizarea principiilor care fundamentează din punct de vedere științific activitatea de stabilire a identității⁷, fără să existe în prezent o unanimitate de opinii.

Astfel, într-o opinie, se pune accentul pe principii vizând delimitarea clară și precisă a obiectelor identificării, dată fiind semnificația lor în practica criminalistică⁸.

Într-o altă opinie, principiile se referă la delimitarea obiectelor identificării și la stabilirea caracteristicilor ce servesc la stabilirea identității sau la metodologia generală de examinare⁹.

Sistemul principiilor identificării criminalistice este alcătuit din următoarele principii:

1. *Principiul identității.* Plecând de la teoria hegeliană a identității, în ipoteza investigațiilor penale, identității îi este comună și deosebirea, astfel încât identitatea cu sine trebuie completată cu deosebirea de orice este altul¹⁰.

Principiul identității presupune determinarea unei persoane sau a unui obiect concret prin stabilirea identității, dar este important să fie stabilită și neidentitatea, în vederea excluderii din cercul suspectilor a persoanelor bănuite de săvârșirea unei fapte penale, ori a obiectelor despre care se presupune că ar fi fost utilizate de autorul faptei penale.

2. *Principiul delimitării obiectelor identificării criminalistice în obiecte scop al identificării și obiecte mijloc de identificare.* Obiectul scop al identificării este un obiect material, aflat în legătură cauzală directă cu fapta penală, iar obiectul mijloc de identificare reprezintă urmele obiectului scop și ale modelelor de comparație, realizate experimental în laborator cu obiecte presupuse a fi format urmele în câmpul infracțional.

În literatura de specialitate este precizată distincția între cele două obiecte, întrucât orice abatere de la acest principiu este de natură să influențeze negativ soluția pronunțată în cauza penală¹¹.

⁶ E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 50.

⁷ C. Suciu, *op. cit.*, p. 17.

⁸ N. Dan, *Tratat practic de Criminalistică*, vol. II, Ed. Ministerului de Interne, București, 1979, p. 12.

⁹ C. Suciu, *Criminalistică, op. cit.*, p. 17-18.

¹⁰ L. Ionescu și D. Sandu, *Identificarea criminalistică*, Ed. Științifică, București, 1990, p. 90.

¹¹ *Ibidem*, p.91.

3. *Principiul stabilității relative a caracteristicilor de identificare.* Determinarea identității unei persoane sau obiect este posibilă în ipoteza în care acesta a creat urme în câmpul infracțional.

Aceste urme care reflectă caracteristicile sale esențiale, trebuie să prezinte și o anumită stabilitate care se raportează, la intervalul de timp cuprins între momentul descoperirii urmelor și momentul efectuării examenelor comparative.

În procesul identificării, expertul criminalist va trebui să diferențieze caracteristicile schimbătoare de cele relativ stabile și să determine cu precizie dacă acestea au putut fi influențate, în formă sau conținut, de diverși factori interni sau externi¹².

4. *Principiul dinamicității caracteristicilor de identificare.* Organele judiciare și experții criminaliști sunt obligați să țină seama în investigarea faptelor de toate schimbările și procesele ce au loc în univers, de la simpla deplasare și până la gândire, întrucât realitatea obiectivă reprezintă o totalitate dinamică de sisteme materiale ale căror structuri se află în interacțiune, în continuă schimbare și transformare.

Procesul de identificare criminalistică impune abordarea cercetării persoanelor și obiectelor în mișcare, în raport de modificări ale trăsăturilor și proprietăților caracteristice, a interacțiunii cauzale cu factori care pot determina transformări de ordin calitativ și cantitativ.

Pe cale de consecință, în situația în care nu se are în vedere posibilitatea schimbării unor trăsături caracteristice ale obiectului, oglindite în urma descoperită, din motive diverse, se poate ajunge la excluderea acestuia din cercul obiectelor presupuse a constitui factorul creator al urmei.

Este important de menționat faptul că modificările nu privesc numai obiectul scop al identificării, ci privesc chiar și obiectele mijloc de identificare, întrucât de la data săvârșirii infracțiunii și până în momentul analizei propriu-zise, intervin modificări în caracteristicile esențiale ale ființelor și obiectelor (îmbătrânirea persoanei, uzura obiectelor de folosință curentă, influența factorilor meteorologici asupra urmelor) sau au loc modificări efectuate de către autorului faptei penale prin care încearcă să șteargă urmele infracțiunii¹³.

¹² C. Suciu, *op. cit.*, p. 18.

¹³ L. Ionescu și D. Sandu, *supra cit.*, p. 102; E. Stelzer, *op. cit.*, p. 236.